

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

נתיבי הלכה - הדף היומי
השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

המפלה בגדים לאור הנר והריגת כינים בשבת

(י"א א') משנה: ולא יפלה את כליו (בגדיו מכינים בשבת¹), ולא יקרא לאור הנר.

(י"ב א') תנו רבנן: אין פולין (כינים מהבגדים) ברשות הרבים (אפילו בחול), מפני הכבוד (של העוברים ושבאים, משום מיאוס). כיוצא בו, אין עושין אפיקטויזין (הקאה) ברשות הרבים, מפני הכבוד.

תנו רבנן: המפלה את כליו (מכינים בשבת) - (4) מולל (בין אצבעותיו להתישם, שלא יחזרו אליו), וזורק. ובלבד שלא יהרוג. (2) אבא שאול אומר: נוטל וזורק ובלבד שלא ימלול (שמא יהרוג).

אמר רב הונא: הלכה, מולל וזורק וזהו כבודו, ואפילו בחול.

רבה מקטע להו (הורגן). ורב ששת מקטע להו (ראה להלן).

תניא: רבי שמעון בן אלעזר אומר: (4) אין הורגין את המאכולת (כינה) בשבת, דברי בית שמאי. (2) ובית הלל מתירין (להרוג את הכינה בשבת).

(המשך הברייתא): וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבן שמעון בן גמליאל: (4) אין משדכין את התינוקות לארס, ולא את התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות (בשבת משום "ממצוא חפצך"), ואין מנחמין אבלים (משום שמצטער עם המצטערים), ואין מבקרין חולין בשבת. דברי בית שמאי. (2) ובית הלל מתירין (שסוברים חפצך אסורים, ולא חפצי שמים. וגם ללמד בנו אומנות, מצווה היא²).

שיטות הראשונים

הריגת כינים ופילוי בגדים: הרי"ף הביא כל הדעות³. וביאר **הרא"ש** דהני תנאי (תנא קמא מולל וזורק, ואבא שאול נוטל וזורק) לא פליגי אבית הלל, והריגת כינים לבד מותרת (בין בחול בין בשבת). ונחלקו תנא קמא ואבא שאול במפלה בגדיו⁴. והלכה כתנא קמא. וכן פסק השו"ע⁵.

רבה ורב ששת מקטעי להו: רש"י ור"ן פירשו דכל הני עובדי, בשבת הוו. וביאר **הרא"ש** דברי רש"י, דבמפלה ראשו

1. לא יבדוק בלילה לאור הנר. הגמרא **מסתפקת** בטעם הדין, אם הוא **משום איסור הריגה** (וכדעת רבי אליעזר בברייתא האוסר להרוג כינים בשבת), והאיסור אינו דוקא לאור הנר, אלא גם ביום; או שמא גם איסור פליית כלים בשבת **משום שמא יטה**, ודוקא לאור הנר אסור. **ומסקנתה כצד שני**, ו"לאור הנר" קאי אתרוייהו.

2. כמו שאמרו חז"ל (קידושין ל' ב') מי שאינו מלמד בנו אומנות כאילו מלמדו ליסטות. הובא ברש"י להלן (ק"נ א', ד"ה ללמדו אומנות).

3. תנא קמא, אבא שאול, רב הונא, ופלוגתא דבית שמאי ובית הלל.

4. שמצויים שם פרעושים. תנא קמא סבר דגזור הריגה דכנים אטו הריגה דפרעושים. ואבא שאול מחמיר לגזור אפילו במלילה דכנים אטו פרעושים. והר"ן ביאר, דהני תרי תנאי כרבי אליעזר סבירא להו (ורבי אליעזר כב"ש, דשמותי הוא, מתלמידי ב"ש), הלכך לא קיימא לן כוותייהו, אלא כבית הלל דשרו. ואף רב הונא דאמר הלכה מולל וזורק וכו', מודה דשרי להרוג, כבית הלל, אלא דמכל מקום משום כבודו אית ליה לאימנועי מהריגה. והיינו דרבה ורב ששת מקטעי להו, ורב נחמן מפקיד ליה לבנתיה דליקטליניהו (ובשבת הוה, ראה להלן).

5. או"ח שטז,ט. מביאור הגר"א מבואר שהבין שדעת הרמב"ם כרא"ש, ומפלה בגדיו, מותר רק למלול הכינים. וסתם הורג כינה, מותר.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

איירי, דהתם לא גזרינן כינים אטו פרעושים⁶. וריב"א ורא"ש פירשו דקאי אדרב הונא דקאמר זה כבודו אפילו בחול. והשו"ע: פסק כרש"י וכדביארו הרא"ש⁸.

הריגת כינים: כתב הרמב"ם, "המפלה כליו בשבת - מולל את הכנים וזורקן. ומתן להרג את הכנים בשבת, מפני שיהן מן הזעה."⁹

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן רעה)

א. אין פולין (פי' לבער את הכנים מהבגדים, תרגום בערתי הקדש (דברים כו, יג) פלתי). ואין קורין בספר לאור הנר...

(או"ח, הלכות שבת, סימן שטז)

ט. פרעוש, הנקרא ברגות בלשון ערב, אסור לצודו אלא אם כן הוא על בשרו ועוקצו, ואסור להרגו. הגה: ואף לא ימללנו בידו, שמא יהרגנו, אלא יטלנו בידו, ויזרקנו (ר' יוחס נ"ב ח"י). אבל כנה, מתן להרגה; והמפלה בגדיו מכנים, לא יהרגם אלא מוללו בידו וזורקו; אבל המפלה ראשו, מתן להרגם.

ביקור חולים בשבת

(י"ב א') **תנו רבנן:** הנכנס לבקר את החולה, אומר: שבת היא מלזעוק, ורפואה קרובה לבוא (צריך להרחיב דעתם בתנחומים שלא יצטערו¹⁰). ורבי מאיר אומר: יכולה היא שתרחם (אם תכבדוה מלהצטער בה).

(י"ב ב') (המשך הברייתא): רבי יהודה אומר: המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל. רבי יוסי אומר: (צריך לכלול החולה עם אחרים) המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל. שבנא איש ירושלים, בכניסתו אומר: שלום. וביציאתו אומר: שבת היא מלזעוק, ורפואה קרובה לבוא. ורחמיו מרובין ושבתו בשלום (נוחו בשבתכם לשלום).

(ומבאר) כמאן אזלא הא דאמר רבי חנינא: מי שיש לו חולה בתוך ביתו צריך שיערבנו בתוך חולי ישראל? כמאן כרבי יוסי.

6. וז"ל: ורש"י פירש בשם רבותיו דבשבת מיירי. על זה נהגו להקל להרוג כינה אפילו במפלה כליו דלפי פירוש רש"י דמקטע להו בשבת על כרחך במפלה כליו איירי, דפשיטא דמותר להרוג כינה בשבת כב"ה דמתירין. מיהו תימה היאך פליגי אהני תנאי, דתרוייהו אסרי הריגת כינה במפלה כליו! ואפשר דאיירי במפלה ראשו דהתם לא גזרינן כנים אטו פרעושים שאין פרעושים מצוין בראש. עכ"ל.

7. או"ח שטז, ט. מקורות - ריב"א (תוספות ד"ה רבה). רא"ש (ס' כט). רמב"ם (הל' שבת יא, ג). ר"ן (ה א ברי"ף, ד"ה אמר רב הונא).

8. וא"כ למסקנה, להלכה ע"פ פסק השו"ע: (א) הריגת כינה לבדה מותרת, (ב) המפלה כליו מכינים לא יהרגן אלא מוללן בידו וזורקו. (ג) המפלה ראשו מותר להורגן.

9. מקורות - רמב"ם (הל' שבת יא, ג).

10. רש"י. פירוש, אינו יכול לבקש רחמים עכשיו, שעל ידי כן יעורר בכי ויצטער, אלא אומר להם דברי תנחומין שלא יצטערו. ר"ן (ה' ב', בדפי הרי"ף).

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

ואמר רבי חנינא: בקושי התירו לנחם אבלים ולבקר חולים בשבת (מפני שמצטער¹¹).

תניא: הנכנס לבקר את החולה, לא ישב לא על גבי מיטה, ולא על גבי כסא, אלא מתעטף ויושב לפניו, מפני ששכינה למעלה מראשותיו של חולה, שנאמר¹² "ה' יסעֶדְנוּ עַל עַרְשׂ דָּוִי".

שיטות הראשונים

הנכנס לבקר חולה בשבת באיזה נוסח יברכו: הרמב"ם פסק כתנא קמא (שאומר שבת היא מלזעוק, ורפואה קרובה לבוא). ואין הלכה כשבנא (ואין אומרים ורחמי מרובים וכו'). **והטור** פסק כתנא קמא, אלא שסובר ששבנא בא לפרש דברי תנא קמא. **והרמב"ן** פסק כרבי יוסי (המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל). **והשו"ע**¹³ פסק כהטור. **והרמ"א** בשם ויש אומרים כתב **כרמב"ם**, ושכן נהגו.

לא ישב לא על גבי מיטה ולא על גבי כסא: כתב הר"ן, איכא מאן דאמר דדוקא כשהחולה שוכב על גבי קרקע, שנמצא מבקר גבוה ממקום שכינה. וכן פסק הרמ"א¹⁴.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן רפז)

א. יכולים לנחם אבלים בשבת, וכן יכולים לבקר את החולה. ולא יאמר לו פִּדְרָךְ שְׂאוּמֵר לוֹ בַּחֵל, אֶלָּא אוֹמֵר לוֹ: שֶׁבֶת הִיא מְלֻזֶקֶק וּרְפוּאָה קְרוּבָה לְבֵא, וְרַחֲמֵי מְרַבִּים וְשִׁבְתוֹ בְּשָׁלוֹם.
הגה: ויש אומרים דאין צריך לומר ורחמי מרבים, וכן נהגו (רמב"ם פרק כ"ד).

(יו"ד, הלכות ביקור חולים, סימן שלה)

ג. המבקר את החולה, לא ישב על גבי מיטה, ולא על גבי כסא, ולא על גבי ספסל, אלא מתעטף ויושב לפניו, שהשכינה למעלה מראשותיו.
הגה: ודוקא כשהחולה שוכב על הארץ, דהיושב גבוה ממנו, אבל כששוכב על המטה מתר לישב על כסא וספסל (בית יוסף בשם הר"ן, וכן נוהגין).

11. והר"ף פירש שמא יבוא לזעוק בשבת.

12. תהילים מא, ד.

13. או"ח רפז. מקורות - רמב"ם (הל' שבת כד, ה). רמב"ן (תורת האדם, שער המיחוש, סוף אות א).

14. יו"ד שלה, ג. וכעין זה כתב כאן הר"ן בשם תוספות. וכן כתב המאירי בשם גדולי המפרשים, וכן בעוד ראשונים. מקורות - תוספות (ד"ה לא ישב). רא"ש (תוספותיו, שבת י"ב ב', ד"ה לא ישב). אגודה (שבת פ"א, סי' יז). ר"ן (נדרים מ' א', ד"ה לא ישב; שבת ה ב ברי"ף, ד"ה וכתבו) הגהות מיימוניות (הל' אבל, ידו, אות א). מאירי (שבת י"ב ב', ד"ה הנכנס; נדרים מ' א', ד"ה הנכנס).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

נתיבי הלכה - הדף היומי
השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

קריאה והשתמשות לאור הנר בשבת

(י"א א') משנה: ולא יקרא לאור הנר (שמא יטה).

(י"ב א') אמר רב יהודה אמר שמואל: (האיסור להשתמש לאור הנר) אפילו להבחין בין בגדו לבגדי אשתו.

אמר רבא: לא אמרן אלא דבני מחוזא (מפנקי, ולא עבדי מלאכה, ובגדיהם רחבים כשל אשה וצריכים עיון), אבל דבני חקליתא מידע ידעי (בין בגדי גבר לאשה, וגם לאור הנר מותר). ודבני מחוזא נמי לא אמרן (שאסור) אלא דזקנות. אבל דילדות מידע ידיעי.

(י"ב ב') אמר רבה: אפילו גבוה שתי קומות, ואפילו שתי מרדעות, ואפילו עשרה בתים זו על גב זו (ואף שאין חשש בכי האי גוונא לשמא יטה, לא פלוג).

חד הוא דלא ליקרי, הא תרי שפיר דמי?! **והתניא**: לא אחד ולא שניים! (ומתריץ) לא קשיא, כאן בענין אחד (מותר בשני בני אדם). כאן בשני עניינים (אפילו בשני בני אדם אסור).

אמר רב הונא: ובמדורה אפילו עשרה בני אדם אסור (ואפילו בעניין אחד, היות שיושבים רחוק זה מזה, אין אחד מהם מבחין בשני אם יושיט ידו לחתות).

אמר רבא: אם אדם חשוב הוא מותר (לקרוא לאור הנר, שאינו רגיל להטות נר בחול מפני חשיבותו).

תני חדא: שמש בודק כוסות וקערות לאור הנר. **ותניא** אידך: לא יבדוק.

(ומתריץ) לא קשיא כאן בשמש קבוע, כאן בשמש שאינו קבוע. ואי בעית אימא: הא והא בשמש קבוע, ולא קשיא, הא בדמשחא (שמן, יש חשש שמא יטה) והא בדנפטא (נפט, שהוא מסריח, מותר לבדוק לאורו שלא יבוא להטות).

איבעיא להו: שמש שאינו קבוע בדמשחא (בנר שמן), מהו? (4) אמר רב: הלכה (שמותר), ואין מורין כן (שלא יזלזלו). (2) ור' ירמיה בר אבא אמר: הלכה ומורין כן.

(י"א א') **משנה**: באמת אמרו החזן (מלמד התינוקות) רואה היכן תינוקות קוראין (רואה לאור הנר תחילת הפרשה שמתחיל עם התלמידים שתיים או שלוש תיבות⁴⁵), אבל הוא לא יקרא (עמהם בספר כל הפרשה לאור הנר).

(י"ג א') **מיתבי**: רבן שמעון בן גמליאל אומר: התינוקות של בית רבן היו מסדרין פרשיות, וקורין לאור הנר (כל הפרשה)!

(ומתריץ) אי בעית אימא ראשי פרשיותיו (בלבד הותר להם). ואי בעית אימא, שאני תינוקות, הואיל ואימת רבן עליהן, לא אתי לאצלויי.

שיטות הראשונים

איסור קריאה לאור הנר: למסקנה, כתבו רי"ף ורא"ש, שלא יקרא לאור הנר, אפילו גבוה שתי קומות. אבל שניים

15. לפי שאין בכדי כך כדי לטעות ולתקן הנר. פיה"מ לרמב"ם.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

קורין, בעניין אחד. ובשני עניינים אפילו שניים אין קורין. ובמדורה אפילו עשרה בני אדם כאחד אסור לקרות. וכן פסק השו"ע¹⁶.

אם אדם חשוב הוא, מותר: כתב רבינו חננאל, דאסור לקרוא לאור הנר, "דחיישינן שמא יטה, ואפילו אדם חשוב, ממעשה דרבי ישמעאל". גם הרמב"ם השמיט היתר דאדם חשוב. ורי"ף ורא"ש הביאו דברי רבא, שאדם חשוב, שאין דרכו להטות, מותר. וכן פסק השו"ע¹⁷.

בדיקת שמש לאור הנר: מתבאר בסוגיא - (א) מי שצריך יותר דקדוק, אסור יותר (לרש"י - שמש קבוע צריך דקדוק יותר. לרי"ף - שאינו קבוע; ראה להלן בהרחבה). (ב) בנפט יש פחות חשש הטיה. ואיבעיא להו שמש (שיש פחות חשש לגביו, כל חד כדאית ליה) בשמן, ופסק רב הלכה ואין מורין כן. וכדברי רב פסקו הרי"ף, הרמב"ם והרא"ש.

גירסת הגמרא ופירושה: לפי רש"י יש יותר איסור בשמש קבוע מפני שאימת רבו עליו ומדקדק יפה במלאכתו, ולכן חיישינן שיטה (לפי גירסתו בלישנא בתרא הא והא בשמש קבוע). ואבעיא להו לתירוץ השני, בשמש שאינו קבוע בשמן, שמא נחמיר. ואם פוסקים כלישנא בתרא, קבוע אסור בשמן, ומותר בנפט. ושאינו קבוע מותר בהכל (אלא שבשמן הלכה ואין מורין כן). וגירסת רי"ף ורבינו תם, איבעית אימא הא והא בשמש שאינו קבוע (אבל בקבוע אין חשש). ואיבעיא להו שמש קבוע בדמשחא מאי (שמא יטה). ולפי זה שמש שאינו קבוע יש יותר חשש¹⁸ (וגירסת הרמב"ם ראה להלן).

ולעניין הלכה: הרי"ף פסק (ע"פ גירסתו ופירושו לעיל) כלישנא בתרא, וקבוע מותר בכל (אלא שבשמן הלכה ואין מורין כן). ושאינו קבוע אסור בשמן ומותר בנפט¹⁹. והרמב"ם כתב: "שמש שאינו קבוע - אסור לו לבדק כוסות וקערות לאור הנר, מפני שאינו מכירן, בין בנר שלשמן בין בנר שלנפט שאורו רב. אבל שמש קבוע - מתר לו לבדק לאור הנר כוסות וקערות, מפני שאינו צריך עיון הרבה; ואם היה נר שלשמן זית²⁰ - אין מורין לו לבדק, ואף על פי שהוא מתר, גזרה שפא יסתפק ממנו²¹. והשו"ע²² פסק כהרמב"ם.

16. או"ח רעה, א-ה. מקורות - רא"ש (סי' לא).

17. או"ח רעה, ד. אמנם המשנ"ב (ס"ק יב) כתב שרק אם ברור הוא שאין דרכו אף בעת הלימוד, אבל מסתמא לא אמרינן כן. וכתב עוד בשם הפמ"ג שעכשיו אין להתיר באדם חשוב, כי כמה פעמים ראינו שמתוך העיון שוכחים ומטים. וסיים המשנ"ב שמכל מקום בהצטרף לזה גם נר שעוה וחלב, נראה שאין להחמיר בזה. מקורות - ר"ח (י"ב ב'). רי"ף (ה ב בדפיו). רא"ש (סי' לא). רמב"ם (הל' שבת ה, ד). ריא"ז (הלכה ג, סעי' ט).

18. שבדק יפה כדי שלא יעבירוהו (תוספות), או כדי שימצא חן וישכרוהו (רא"ש), או משום שצריך עיון מרובה יותר (ר"ן), וכן נראה מדברי הרמב"ם (להלן).

19. וזה לשון הרי"ף: שמעינן השתא דבין שמש קבוע ובין שמש שאינו קבוע בודק קערות וכוסות לאור הנר. ודוקא בדנפטא דמאס ונפיש נהוריה ולא בעי לאצלווי. אבל בדמשחא, שמש שאינו קבוע ודאי אסיר לה. שמש קבוע פליגי. והלכה בודק ואין מורין כן.

20. ולעניין שאר שמנים, כתב בספר שולחן עצי שיטים דלא חיישינן לשמא יסתפק רק בשמן זית. ובביה"ל (רעה, יב, ד"ה לאור הנר) כתב ששאר שמנים דינם כשמן זית.

21. גירסת הרמב"ם: ואבע"א הא והא בשמש קבוע (כגירסת רש"י), הא בדמשחא, הא בדנפטא (ולפ"ז רק בשמש קבוע מותר בדנפטא). ובהמשך גורס הרמב"ם כגירסת הרי"ף, איבעיא להו: שמש קבוע בדמשחא מהו. ומספקא להו כמאן מהני לישנא נעביד (כל"ק) שקבוע מותר אפילו בדמשחא, או כל"ב שמותר רק בדנפטא. אבל שמש שאינו קבוע, לכולהו לישני אינו בודק כלל. ומסקנת רב שהלכה דשרי, וכלישנא קמא, רק דאין מורין כן (ע"פ מגיד משנה וביאור הגר"א). ופירש הרמב"ם כרי"ף, דשמש שאינו קבוע גרע משמש קבוע. ופירש הרמב"ם הטעם, משום שאין מכיר את הכלים (אלא בעיון מרובה). ובשמש קבוע ובדמשחא פירש שאין מורין כן

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן רעה)

- א. אין פולין (פי' לבער את הפנים מהבגדים, תרגום בערתי הקדש (דברים כו, יג) פלתי), ואין קורין בספר לאור הנר ואפלו אינו מוציא בפיו, שמא יטה. ואפלו הוא גבוה עשר קומות שאינו יכול לגע אליו, שלא חלקו חכמים בדבר. ומטעם זה יש לאסור אפלו הוא בעששית או קבוע בחור שבפתל, וכן בנר של שעוה.
- ב. ודוקא אחד, אבל שנים קורים ביחד, שאם בא האחד להטות (פי' להטות הנר כדי שיגיע השמן לפתילה), יזכירנו חברו. והוא שקורים בענין אחד, שאז ישגיח האחד במה שיעשה חברו, אבל בשני ענינים לא.
הגה: ויש אומרים דבשני ספרים, אפלו בענין אחד אסור (בית יוסף), ולכן אסור לומר פייטים בליל יום טוב שחל להיות בשבת, בבית הכנסת, וכן נהגו (מרדכי וספר התרומה וסמ"ג והגהות).
- ג. אם יש אחר עמו, אפלו אינו קורא, ואומר לו: תן דעתך עלי שלא אטה, מתר; והוא הדין אם אומר כן לאשתו.
- ד. אדם חשוב, שאין דרכו בחל להטות, מתר בכל גונא.
- ה. במדורה, אפלו עשרה אין קורין משום דהואיל ויושבבים רחוקים זה מזה, ועוד שזנבות האודים סמוכים להם, אין זה מכיר כשבא חברו להבעיר ולחתות.
- ו. תינוקות של בית רבן קוראין לאור הנר, מפני שאימת רבן עליהם.
- ז. מתר לקרות במה מדליקין לאור הנר, שהרי הוא מזכיר אסור שבת ואיך ישפח.
- ח. נוהגים לקרות בליל יום כפור במחזורים, מפני שאימת יום הכפורים עליהם.
- ט. ליל פסח שחל להיות בשבת, מתר לקרות ההגדה בספר משום דהוי כעין ראשי פרקים, דאין ע"ה שלא תהא שגורה בפיו קצת.
- י. הרב יכול לראות לאור הנר מהיכן יקראו התינוקות, ולסדר ראשי הפרשיות בפיו בספר, וקורא כל שאר הפרשה על פה. וראשי פרשיות לאו דוקא, אלא כל שיודע הפרשה על פה ובקצת צריך לראות בספר, שרי, שמאחר שאינו מעין בספר תמיד אית ליה הכרא ולא אתי לאטווי.
- יא. כלים הדומים זה לזה וצריך עיון להבחין ביניהם, אסור לבדקן לאור הנר ואפלו להבחין בין בגדיו לבגדי אשתו אם הם דומים, אסור לבדק.
- יב. שמש שאינו קבוע אסור לו לבדק כוסות וקערות לאור הנר, מפני שאינו מכירן בין בנר שמן זית בין בנר של נפט (פי' מין זפת לבן וריחו רע) שאורו רב. **הגה:** ויש מתירין בשל נפט, אפלו בשמש שאינו קבוע (טור ובית יוסף בשם הפוסקים), אבל שמש קבוע מתר לו לבדק לאור הנר כוסות, מפני שאינו צריך עיון הרבה. ואם היה נר של שמן זית, אין מורין לו לבדק ואף על פי שהוא מתר, גזרה שמא יסתפק ממנו.
הגה: נהגו לכסות הקטנים שלא יהיו ערמים בפני הנרות, משום בזוי מצוה. וכן כתב הרוקח.

משום שמא יסתפק (ודלא כרש"י שהואיל ואינו מסריח יבואו לזלזל בזה). ובנפט שמותר פירש הרמב"ם כמש"כ הרי"ף, שהטעם הוא מפני שאורו רב ולא בעי לאצלווי (ודלא כרש"י שכתב משום שמסרית. וראה ביאור הגר"א או"ח רעה, יב).

22. או"ח רעה, יב. מקורות - רמב"ם (הל' שבת ה, טז).